

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

VI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«НАУКА ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»**



2 листопада 2015 року

УДК 340.12.001
ББК 67.0
П 78

Відповідальні за випуск:

О.О. Нанарова – член Секретаріату Асоціації випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

П 78 Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». – Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – Харків: 2015. – 239 с.

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції.

Адреса редакційної колегії: вул. Пушкінська, 77, к. 116, Харків, 61024, України.

УДК 340.12.001
ББК 67.0

**© Асоціація
випускників
Національного
юридичного
університету імені
Ярослава Мудрого**

Гончаренко Володимир Дмитрович
*д.ю.н., професор, завідувач кафедри історії
держави і права України та зарубіжних
країн
НЮУ імені Ярослава Мудрого*

РЕГЛАМЕНТИ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД НЕП (1921-1929 рр.)

В період нової економічної політики (неп) вищими конституційними органами влади Української СРР (УСРР) були Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів, Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад (ВУЦВК), Президія ВУЦВК. Порядок роботи цих органів визначався відповідними регламентами. Регламенти кожного з зазначених органів мав свої особливості.

Робота кожного з шести Всеукраїнських з'їздів Рад, які відбулися в період нової економічної політики, будувалася, виходячи з вимог його внутрішнього регламенту, який приймався на кожному з Всеукраїнських з'їздів Рад окремо. Всі шість регламентів, прийнятих відповідними Всеукраїнськими з'їздами Рад, містив лише мінімум процедурних правил, виконання яких забезпечувало ефективну роботу багатолюдного державного органу, яким був Всеукраїнський з'їзд Рад. Так, наприклад, на IX Всеукраїнському з'їзді Рад (травень 1925 р.) був прийнятий такий (типовий для всіх Всеукраїнських з'їздів Рад, що відбулися за часів неп) регламент: "Звіт уряду - 2 години. Доповідачам - 1 година. Співдоповідачам - 20 хвилин. Заключне слово доповідачу - 20 хвилин, співдоповідачу - 10 хвилин. Виступаючим в порядку обговорення - в перший раз 10 хвилин, вдруге - 5 хвилин. Слово для пропозицій "за" і "проти" - 5 хвилин. Слово до порядку - 3 хвилини. Слово з особистих питань в кінці засідання - 3 хвилини. Пропозиції вносяться виключно записками. Слово просити записками. З'їзд працює з 9 до 2 годин і з 5 до 8 годин вечора". Таким чином, регламент IX й інших Всеукраїнських з'їздів Рад містив лише основні правила, що регламентували порядок засідань вищого органу влади УСРР. Він не був, так би мовити, зводом положень, які б відповідали на всі питання процедурного характеру. Наприклад, регламент не містив правил стосовно порядку і способів голосування при прийнятті тих, або інших рішень. Простота регламенту Всеукраїнського з'їзду Рад має своє пояснення. З'їзди збиралися відносно рідко. У першій половині 1920-х років міжз'їздовський термін складав 1 рік. У другій половині 1920-х років він був збільшений до 2 років. Сам з'їзд працював декілька днів. Тому мати детальний регламент роботи цього органу не було потреби. Всеукраїнський з'їзд Рад виконував роль директивного органу влади і дуже рідко приймав законодавчі акти, що вимагало ретельного обговорення проєктів цих актів. Резолюції і постанови, які приймали Всеукраїнські з'їзди Рад в період неп, були актами правовими і ненормативними за своїм характером. Вони мали програмний характер для законодавчих органів УСРР, перш за все Всеукраїнського ЦВК та Президії ВУЦВК.

В період нової економічної політики у період поміж Всеукраїнськими з'їздами Рад верховним законодавчим, розпорядчим та виконавчим органом Української СРР був Всеукраїнський ЦВК. Згідно законодавства, ВУЦВК відбувався сесіями черговими та надзвичайними. При цьому чергові сесії належало проводити не менше ніж три рази на рік. Нова економічна політика вимагала здійснення Всеукраїнським ЦВК значної нормотворчої роботи. А це вимагало ретельної регламентації проведення сесій ВУЦВК та діяльності самих членів ВУЦВК. З цією метою друга сесія Всеукраїнського ЦВК п'ятого скликання при йняла 8 травня 1921 р. "Положення про Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет", яка складалася з таких частин: 1) Права і обов'язки членів ВУЦВК. 2) Сесії пленуму ВУЦВК. 3) Регламент засідань пленуму ВУЦВК. Накоплений у першій половині 1920 рр. досвід функціонування Всеукраїнського ЦВК знайшов своє відображення у прийнятому 12 жовтня 1924 р. третьою сесією ВУЦВК восьмого скликання "Положенні про Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів (ВУЦВК)". Цей нормативний акт містив низку регламентних правил, у тому числі тих, які стосувалися порядку організації роботи сесій ВУЦВК. Так, згідно зі статтею 13 Положення, усі питання, що розглядалися на сесіях ВУЦВК, розв'язувалися відкритим голосуванням та звичайною більшістю голосів. Для кворуму ж засідання сесії ВУЦВК потрібна була наявність не менше однієї третини членів ВУЦВК. У Положенні вперше ретельно визначався правовий статус Голови Всеукраїнського ЦВК і Секретаря ВУЦВК, так як від їх діяльності багато в чому залежало належне функціонування ВУЦВК. Положення про ВУЦВК 1924 р. містило розділ, присвячений організації та діяльності комісій ВУЦВК (яка тимчасових, так і постійних). Регламентація роботи зазначених комісій впливала позитивно на якість тих питань, які розглядалися

комісіями при підготовці питань, що розглядалися і вирішувалися сесіями ВУЦВК. Всеукраїнський ЦВК працював сесійно. А це означає, що він не був постійно діючим органом.

В період між сесіями ВУЦВК функціонувала Президія ВУЦВК, яка мала конституційний статус вищого законодавчого, виконавчого та розпорядчого органу влади Української СРР. На відміну від Всеукраїнського з'їзду Рад і Всеукраїнського ЦВК Президія ВУЦВК працювала постійно. Результатом її діяльності була велика кількість правових актів в галузі державного, господарського та соціально-культурного будівництва в період нової економічної політики. При цьому значна частина прийнятих Президією ВУЦВК нормативних актів затверджувалася сесіями ВУЦВК. Такий порядок був передбачений Положенням про ВУЦВК 1924 р. і більш ретельно регулювався спочатку "Наказом про порядок роботи Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету", затвердженням постановою ВУЦВК від 30 липня 1925 р., а потім новим "Наказом про порядок роботи Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету", затвердженням постановою ВУЦВК від 6 лютого 1929 р. Наведені "Накази" були, по суті, розгорнутими регламентами, які забезпечували функціонування вищого органу влади УСРР, який працював на постійній основі. Так, "Наказ" 1929 р., що узагальнив значну практику діяльності Президії ВУЦВК в період нової економічної політики, складався з 70 статей і включав наступні розділи: Розділ I. Про склад Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Розділ II. Про відомства, установи і осіб, що мають право подавати справи на розгляд Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Розділ III. Порядок подання справ до Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і складання порядку денного засідань Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Розділ IV. Порядок скликання й ведення засідань Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Розділ V. Про протоколи засідань Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Розділ VI. Порядок виконання постанов Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Розділ VII. Порядок розгляду Президією Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету протестів і скарг, що надійшли до неї.

Таким чином, в період нової економічної політики був накопичений значний досвід нормативного закріплення порядку роботи найвищих представницьких органів влади УСРР, що давало можливість оперативно вирішувати завдання, що на них покладалися конституційним законодавством, яке визначало правовий статус Всеукраїнського з'їзду Рад, Всеукраїнського ЦВК, Президії ЦВК.

*Андросова П.А., Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
Інститут підготовки кадрів для органів юстиції України, 1 курс, 10 група*

Особливості статусу «правозахисника» у Великобританії XIX ст.

XIX століття було століттям розквіту Великобританії. Вона була політичної імперією, яка контролювала великі території у світі. Це дало значний вплив на розвиток права Англії, яке базувалося загалом на прецедентах. Прецедентне право Великобританії почало розвиток ще в XI ст, а саме у XIX ст. стався переломний етап у його розвитку. Яскравими представниками правозахисників Англії XIX ст були: Джон Ельдон Горст, Артур Келлі, Уільям Гарроу.

В той час діяльність адвокатури Великобританії регламентувалася різноманітними правовими джерелами. Вона формувалася протягом століть і нині функціонує на ґрунті королівських хартії, окремих парламентських актів, урядових постанов, правил, прийнятих керівними органами адвокатських організацій, судових рішень, юридичних традицій та правових звичаїв. У 1845 році професійна організація юристів Англії й Уельсу (яка зараз має назву «Товариство юристів Англії та Уельсу») отримала Королівську хартію, що уповноважила його правом встановлювати стандарти поведінки і освіти юристів. Керівним органом Товариства є Рада, повноваження якої полягають у регулюванні діяльності правозахисників. У Раду входять з 75 адвокатів, обраних із соліситорів по округах.

Характерним для англійської адвокатури XIX ст. був поділ правозахисників на дві групи: адвокатів - баристерів (barristers) і стряпчих - атторнеїв (attornies) і соліситорів (sollicitors). Інститут соліситорів виник приблизно у XII столітті. Сторони, які брали участь у судовому розгляді, потребували «повіреного», який міг би виконати функції перекладача. На початку XIX століття термін «повірений» був замінений терміном «соліситора», і з 1825 р. вони були об'єднані в Юридичне товариство. Важливо те, що соліситори та баристери мали право виконувати функцію захисту в кримінальному процесі. Зазвичай, соліситором може стати особа, яка має юридичну освіту, пройшла рік юридичної практики і склала відповідний іспит. Соліситори мали обмежене право на публічні виступи у судах, вони в